MAKTAB INFORMATIKA DARSLIGIDAGI DASTURLASH ASOSLARI BO‘LIMINING O‘RNI

Badalov Azamat Obil o‘g‘li - Guliston davlat universiteti tayanch doktaranti
E-mail: azamatbadalov92@gmail.com

Axborot texnologiyalari har kuni inson hayotiga tobora ko‘proq kirib bormoqda. Bugungi kunda, hatto eng qadimiy kasblar ham kompyuter dasturlari va turli xil axborot texnologiyalari texnologiyalarni talab qiladi.Shu munosabat bilan maktablarda informatika darsligidagi dasturlash tillarini rivojlantirish joriy qilindi, chunki bolalar kattalarga qaraganda ancha oson va tezroq o‘rganadilar undan tashqari, deyarli barcha zamonaviy maktab o‘quvchilari uyda kompyuterga ega, ular maktab dan keyin o‘z bilimlarini oshirishdan mamnun.Axborotlarning tezkor yangilanishi davrida xar bir oliy ta’lim muassasasida ta’lim sifati masalasi, ta’limning so‘nggi yangiliklari, texnik vositalar va texnologiyalar bilan boyitilishi, ta’limning zamonaviy ishlab chikarish bilan integratsiyalashuvi muxim axamiyat kasb etmokda. Shuning uchun hozirgi kunda texnika oliy ta’lim muassasalarida o‘z kasbiy faoliyati sohasida zaruriy bilimlarga ega bo‘lgan va ulardan majmuaviy tarzda foydalana oladigan kadrlarni tayyorlash sifatiga yuqori talablarni qo‘ymoqda. Bu talablar o‘z navbatida mamlakatimizning jahon iqtisodiy tizimiga integratsiyalashib borishi, milliy kadrlarimizning jahon mehnat bozori maydonlariga chiqib borishi jarayonlarida bo‘lajak muhandislarda elektron ta’lim vositalarini ta’lim jarayoniga joriy etishni rivojlantirishni taqozo etmoqda.

Maktabda informatika darsligidagi dasturlash tillarini o‘qitishning tarbiyaviy va rivojlantiruvchi maqsadi har bir o‘quvchiga informatika asoslari, shu jumladan ma’lumotni o‘zgartirish, uzatish va undan foydalanish jarayonlari haqidagi g‘oyalarni o‘z ichiga olgan dastlabki fundamental bilimlarni berish va shu asosda o‘quvchilarga dunyoning zamonaviy ilmiy rasmini shakllantirishda axborot jarayonlarining ahamiyati, shuningdek zamonaviy texnologiyalarni rivojlantirishda axborot texnologiyalari va hisoblashning o‘rni belgilab beradi.

Maktabdagi informatika darsligidagi dasturlash asoslari kursini o‘rganish, o‘quvchilarni ushbu bilimlarni doimiy va ongli ravishda o‘zlashtirish uchun zarur bo‘lgan asosiy ko‘nikmalarni hamda maktabda o‘rganilgan boshqa fanlarning asoslarini qurollantirishga mo‘ljallangan.Informatika va axborot tenologiyalari fanidagi bilimlarni o‘zlashtirish, shuningdek tegishli ko‘nikma va malakalarni egallash o‘quvchilarning umumiy aqliy rivojlanishi, ularning fikrlash va ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirish kabi shaxsiyat xususiyatlarini shakllantirishga sezilarli ta’sir ko‘rsatishga mo‘ljallangan. Darslikdagi dasturlash asoslari kursining amaliy maqsadi

o‘quvchilarning aqliy va logik (martiqiy) tayyorgarligiga hissa qo‘shish, ya’ni ularni bitiruvdan keyin ishlashga tayyorgarlikni ta’minlaydigan bilim, ko‘nikma va malakalar bilan rivojlanitirshga xissa qo‘shadi.

Bu shuni anglatadiki, maktabda informatika va axborot texnologiyalari kursi nafaqat informatika fanining asosiy tushunchalari bilan tanishishi kerak, ular, albatta, ongni rivojlantiradi va bolaning ichki dunyosini boyitadi, balki amaliy yo‘naltirilgan-o‘quvchini kompyuterda ishlashga o‘rgatish va yangi axborot texnologiyalari vositalaridan foydalanish.Kasb-hunarga yo‘naltirish uchun informatika kursi o‘quvchilarga kompyuter va informatika bilan bevosita bog‘liq bo‘lgan kasblar, shuningdek, kompyuterlardan foydalangan holda maktabda o‘rganilayotgan fanlarning turli xil qo‘llanmalari to‘g‘risida ma’lumot berishlari kerak.

Maktab informatika va axborot texnologiyalari darsligidagi dasturlash asoslari kursining ta’lim maqsadi, birinchi navbatda, talabalar dunyoqarashining kuchli ta’siri bilan ta’minlanadi, bu jamiyat va sivilizatsiya taraqqiyotida hisoblash texnologiyalari va axborot texnologiyalari vositalarining imkoniyatlari va roli to‘g‘risida xabardorlikka ega. Maktab informatika kursining maktab o‘quvchilarining ilmiy dunyoqarashiga qo‘shgan hissasi fanning uchta asosiy tushunchalaridan biri bo‘lgan ma’lumot g‘oyasining shakllanishi bilan belgilanadi: zamonaviy ilmiy tuzilishga asos bo‘lgan materiya, yenergiya va axborot, dunyoning rasmlari. Bundan tashqari, informatika fanini sifat jihatidan yangi bosqichda o‘rganayotganda aqliy mehnat madaniyati shakllanadi va o‘z ishini rejalashtirish, uni oqilona bajarish, uni amalga oshirishning real jarayoni bilan tanqidiy bog‘liqlik kabi muhim universal xususiyatlar shakllanadi.

Xulosa qilib aytganda zamonaviy elektron talim vositalari mikro va makro dunyodagi, murakkab qurilmalar va biologik tizimlardagi hodisa va jarayonlarni kompyuter grafikasi va modellapggirishidan foydalanish asosida o‘rgatish, juda katta yoki juda kichik tezlikda sodir bo‘ladigan fizik, kimyoviy va biologik jarayonlarni qulay vaqt o‘lchamida taqdim etish kabi yangi didaktik masalalarni yechishga yordam beradi.Bunday holda o‘quvchilar biron bir fanga o‘zlarining diqqat e’tiborini to‘liq qarata olmaydilar.Informatika fanining dasturlash asoslari kursini o‘rganish, xususan, algoritm va dasturlarni tuzish, ularni kompyuterda amalga oshirish, o‘quvchilardan aqliy va irodaviy harakatlarni talab qilishni, diqqatni, izchillikni va rivojlangan tasavvurni jamlashni talab qiladi, bu kabi shaxsiyatning qimmatli xususiyatlarini rivojlantirishga hissa qo‘shishi kerak.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. O‘zbekiston Respublikasi Xalq ta’limi tizimini 2030 yilgacha rivojlantirish kontseptsiyasini tasdiqlash to‘g‘risida, O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining Farmoni, 29.04.2019 yildagi PF-5712-son.

2. Kasimov F.F., Ta'lim va innovatsion tadqiqotlar jurnali. https://doi.org/10.53885/edinres. 2022.9.09.033. 2022 йил № 9.

3. Badalov A. Theoretical basis of the methodology of teaching fundamentals of programming in the school it classroom. O'zbekiston Milliy universiteti xabarlari, 2023, [1/12/2], ISSN 2181-7324. 76-78.

4. Badalov A.O. Maktab informatika darsligidagi dasturlash asoslari kursini raqamli texnologiyalar asosida o'qitish metodikasi // Natijaga yo'naltirilgan uzluksiz ta'limni joriy etish tendensiyalari xalqaro ilmiy-amaliy konferensiya materiallari to'plami.Toshkent 2024-yil 25-mart, 368 bet.

5. Badalov A.O. Maktab informatika va axborot texnologiyalari darcligidagi dactyrlash acoclari bo'limining o'rni // "Sun'iy intellekt nazariyasi va amaliyoti: tajribalar, muammolar va istiqbollar" mavzusiga bag'ishlangan ilmiy-amaliy anjumani.Toshkent. 21.05.2024 yil.